

پایتخت فرهنگی جهان اسلام و ممنوعیت حجاب اسلامی

سرویس آذربایجان/خبرگزاری آران

حسن گلی

کارشناس مسائل قفقاز

چندی قبل شهر باکو به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام انتخاب شد که به همین منظور مراسمی با حضور مدیرکل آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان کنفرانس اسلامی (آی‌سسکو)، مسوولان و نمایندگان فرهنگی برخی کشورهای اسلامی و غربی در تالار جمهوری که بزرگترین تالار شهر باکو محسوب می‌گردد برگزار گردید؛ در این مراسم الهام علی اف رئیس جمهوری آذربایجان طی سخنانی ضمن ابراز خرسندی از انتخاب باکو بعنوان پایتخت فرهنگی اسلام گفت: «دین اسلام در جمهوری آذربایجان از سال پیش که استقلال خود را کسب کرده رو به پیشرفت بوده و برنامه های بزرگبرای توسعه ۱۷ «. دین اسلام اجرا می شود

انتخاب باکو به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام از سوی سازمان کنفرانس اسلامی و استقبال دولتمردان جمهوری آذربایجان از آن، این موضوع را در ذهن متبادر می نمود که شاید در نتیجه این انتخاب از میزان محدودیت‌هایی که شیعیان جمهوری آذربایجان در راستای عمل به اعتقادات دینی خود با آن مواجه هستند کاسته شود که البته آنچه طی روزهای اخیر شاهد وقوع آن بودیم خلاف موضوع فوق را به اثبات می رساند. آنچه پس از انتخاب باکو به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام اتفاق افتاده، موج جدید اعمال محدودیت در خصوص رعایت حجاب اسلامی در جمهوری آذربایجان بوده است، از روز 9 اسفند ماه در برخی مدارس باکو، گنجه، نفت چالا، یولاخ، گاخ، زرداب و سایر شهرهای این کشور برخوردی با دانش آموزان محجبه صورت گرفته و در برخی موارد از ورود معلمان و دانش آموزان محجبه به مراکز آموزشی جلوگیری به عمل آمده است. گرچه این نوع رفتارها در جمهوری آذربایجان مسوق به سابقه می باشد لیکن اعمال مجدد آن در مقطع زمانی حاضر، که جمهوری آذربایجان از یک سو به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام معرفی شده و از سوی دیگر در آستانه برگزاری فرمانده تغییر برخی اصول قانون اساسی قرار گرفته و به طور طبیعی بیش از هر زمان دیگری نیازمند آرامش و ثبات اجتماعی و سیاسی است، قابل تامل می باشد به گونه ای که این اقدام حتی برای رسانه های غربی جمهوری آذربایجان نیز غیر قابل باور بوده که پوشش خبری گسترده اخبار مربوط به ممنوعیت ورود دانش آموزان محجبه به مدارس جمهوری آذربایجان حاکی از این موضوع می باشد؛ روزنامه اکسپرس در این خصوص نوشته است: «در نتیجه محدودیت رعایت حجاب در جمهوری آذربایجان، جنجالی در جمهوری آذربایجان برپا شده است». خبرگزاری غیر دولتی توران نیز گزارش داده است تلاش این خبرگزاری برای دریافت پاسخ مشخص از وزارت آموزش و پرورش جمهوری آذربایجان در ارتباط با محدودیت‌های اخیر به نتیجه ای نرسید. روزنامه آزادلیق نیز در مطلب کوتاهی با انعکاس سخنان رییس مرکز اعتقادات دینی جمهوری آذربایجان در این خصوص نوشت: «از ورود شاگردان و معلمان محجبه به مدارس این کشور جلوگیری می شود و مدیران مدارس نیز اعلام می کنند که دستور شفاهی مقامات بلندپایه در این رابطه را رعایت می کنند». روزنامه روسی زبان نوویه ورمیا نیز به نقل از امام جماعت مسجد جمعه باکو با درج این مطلب نوشت: «رعایت حجاب در جمهوری آذربایجان مجددا ممنوع شده است». روزنامه بینی مساوات نیز نوشت: «عجیب است در زمانی که باکو به عنوان پایتخت فرهنگ اسلامی انتخاب شده، ماموران دولتی در این زمینه اقدامات خودسرانه انجام می دهند.»

واقعیت اینست که مردم مسلمان جمهوری آذربایجان به ویژه زنان این کشور بنا به اعتقادات دینی و نیز به دلیل فرهنگ و هویت تاریخی خود گرایش زیادی به پوشش اسلامی دارند که البته این گرایش در طول سالها استیلائی تزارها و کمونیستها کم رنگ شده بود اما به اذعان آگاهان حتی در اوج فشارهای فرهنگی کمونیستها نیز می شد جلوه هایی از وقار و متانت زن اسلامی و شرقی را در زنان جمهوری آذربایجان مشاهده نمود؛ پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و استقلال جمهوری آذربایجان گرایش مردم این جمهوری به آموزه های اسلامی بیش از پیش تقویت گردید که متأسفانه بنا به دلایل مختلف از جمله روی کار آمدن جریانها و افرادی که تعالیم اسلامی را با منافع کوتاه مدت و دنیوی خود در تضاد تصور می نمودند و احیاء فرهنگ و هویت تاریخی مردم جمهوری آذربایجان را مغایر با خواسته های خود می پنداشتند و نیز به دلیل هجوم فرهنگی قدرتهای منطقه ای و بین المللی که گسترش اباحه گری و بی بندوباری را شرط اساسی موفقیت خود در بهره برداری همه جانبه از موقعیت استراتژیک و منابع غنی این جمهوری می دانستند موضوع حجاب در جمهوری آذربایجان تحت تاثیر تبلیغات رسانه های تصویری که مدام در حال اشاعه فرهنگ برهنگی غرب بودند قرار گرفت و از سوی دیگر همزمان با این تبلیغات قانون اساسی این کشور بر دو پایه لائیسزم و سکولاریسم تنظیم گردید و در عمل برخی اقدامات از قبیل ممنوعیت صدور گذرنامه با عکس دارای پوشش اسلامی رواج یافت که در مجموع این اقدامات حجاب را به حاشیه راند اما طی چند سال اخیر بنا به دلایل مختلف گرایش فوق العاده ای در میان زنان جمهوری آذربایجان نسبت به رعایت پوشش اسلامی ایجاد شده است.

همانگونه که می دانیم بخشی از فرهنگ و هویت ایرانی در منطقه قفقاز که جمهوری آذربایجان نیز قسمتی از آن می باشد شکل گرفته و اصولاً مردم این جمهوری فرهنگ و هویت ایرانی – اسلامی را از نیاکان خود به ارث برده اند، گرچه این ارثیه ارزشمند سالهای متمادی فرصت بروز و پویایی نیافته ولی اینک که مردم این جمهوری از سالها زندگی تحت آموزه های مکاتب بشری شرق و غرب نتیجه ای نگرفته اند، بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته که در این میان حجاب به عنوان جزء لاینفک فرهنگ تاریخی مردم آذربایجان از اهمیت فوق العاده ای برای آنان برخوردار می باشد، علاوه بر این موقعیتهای چشمگیر زنان محجبه ایرانی در عرصه های مختلف ملی و بین المللی، به نتیجه رسیدن تظاهرات متعدد و مستمر زنان ترکیه برای حذف ممنوعیت استفاده از حجاب در مراکز آموزشی و رشد روز افزون دین اسلام در سراسر دنیا از جمله عواملی هستند که موجب گردیده، رعایت حجاب در میان زنان جمهوری آذربایجان شتاب بیشتری به خود گیرد که همین موضوع واهمه کشورهای غربی به ویژه آمریکا را در پی داشته است، چرا که آنان به خوبی در یافته اند در صورتی که مردم جمهوری آذربایجان بتوانند فرهنگ و هویت تاریخی خود را احیا نمایند به هیچ کشوری حق بهره برداری نامشروع از کشور خود را نخواهند داد و لذا از هیچ کوششی برای ترویج فرهنگ خود و جلوگیری از حجاب در بین مردم این کشور دریغ نمی نمایند و از آنجائیکه دولت جمهوری آذربایجان بنا به دلایل مختلف ادامه حکومت خود را در گرو همراهی کشورهای فوق می داند به ناچار شرایط لازم برای اجرای خواسته های آنان را فراهم می نماید که تلاش برای قانونی کردن ممنوعیت استفاده از حجاب اسلامی در مراکز آموزشی در همین راستا قابل ارزیابی است.

در واپسین روزهای سال 2007 میلادی لایحه جدید نظام آموزشی که بر اساس ماده 11 آن داشتن حجاب در مراکز آموزشی از دوره های ابتدایی تا عالی ممنوع می گردید در پارلمان جمهوری آذربایجان مطرح شد که موجب اعتراض گسترده مردم، شخصیت های مذهبی، سیاسی و فرهنگی به ویژه بانوان محجبه گردید که در همین راستا زنان جمهوری آذربایجان تجمع گسترده ای در مرکز بین المللی مطبوعات باکو برگزار نموده و به طرح لایحه فوق اعتراض کردند. آنان با تاکید بر اینکه حجاب واجب الهی و شرعی است گفتند:

حجاب حق مسلم و آشکار ماست و هیچ کس نمی تواند این حق را از ما سلب کند. بانوان محجبه با تاکید بر اینکه برای دفاع از حق حجاب خود تا آخر ایستاده اند از نمایندگان مجلس جمهوری آذربایجان خواستند: استقبال روز افزون بانوان این کشور را از حجاب به عنوان واقعیت بزرگ دریا بند و با تصویب چنین لایحه ای که بحران هایی در پی خواهد داشت، مخالفت کنند.

در نتیجه عکس العمل شدید مردم ماده 11 لایحه فوق مسکوت ماند اما اجرای آن خواسته ای است که هر از گاه کشورهای غربی به ویژه آمریکا تلاش خود را مصروف انجام آن می نمایند.

واقعیت اینست با نگاهی به شرایط دولت فعلی جمهوری آذربایجان که در آستانه برگزاری رفراندوم جهت تقویت بنیانهای حکومت خود می باشد و نظر به مخالفت اکثر احزاب سیاسی با این موضوع می توان متوجه این مهم شد که دولت آذربایجان در شرایط فعلی تمایلی به ایجاد جنجال و بی ثباتی اجتماعی ندارد و محدودیتهایی که در مورد معلمان و دانش آموزان محجبه اعمال می گردد صرفا در راستای درخواست دولتهای غربی است چرا که آنان در صدد با اقداماتی از این نوع از یک طرف مطرح شدن باکو به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام را زیر سوال ببرند و از سوی دیگر زمینه های اختلاف در سازمان کنفرانس اسلامی را ایجاد نمایند تا برخی کشورهای اسلامی؛ سازمان فوق را در مقابل این سوال قرار دهند به چه دلیل شهری که در آن رعایت حجاب به عنوان یکی از اصلی ترین نماد های اسلامی ممنوع است به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام انتخاب شده است؟ سومین دلیلی که در جهت اثبات ادعای پیش گفته قابل بیان است اینکه کشورهای غربی و استعمارگر در طول تاریخ؛

مبارزه با حجاب را از جمله راهکارهای اجرای سیاستهای خود در کشورهای مسلمان قلمداد می نمایند. یکی از استعمارگران انگلیسی در این خصوص می گوید: «در مسئله بی حجابی زنان باید کوشش فوق العاده ای به عمل آوریم تا زنان مسلمان به بی حجابی و رها کردن چادر، مشتاق شوند. (واحد، سینا، قره العین، درآمدی بر تاریخ بی حجابی در ایران، مؤسسه تحقیقاتی وانتشاراتی نور، 1363 ش، ص 40).

سخن آخر :

تاریخ نشان داده است حکومتهایی که به جای پشتوانه مردمی و تلاش برای کسب رضایت آنان و حرکت در مسیر خواست جمعی مردم در تلاش برای اجرای تمایلات قدرتها و دولتهای دیگر باشند سرانجام با خشم ملت خود مواجه خواهند شد؛ از آنجائیکه محدودیتهای اعمالی در خصوص رعایت حجاب اسلامی در مراکز آموزشی جمهوری آذربایجان نه تنها هیچگونه پشتوانه قانونی ندارد بلکه با آموزه های اسلامی و خواست عمومی مردم جمهوری آذربایجان نیز در تضاد هست می تواند دولت آذربایجان را با چالشهای اساسی مواجه نماید لذا دولتمردان جمهوری آذربایجان بایستی متوجه این مهم باشند که برای ادامه حکومت خود بیش از آنکه نیازمند رضایت دولتهای غربی باشند به پشتوانه مردمی و همراهی آنان نیاز دارند چرا که در این صورت می توانند برخلاف میل دولتهای فوق به حکومت خود ادامه دهند. بدیهی است از جمله راههای کسب رضایت مردم هر کشوری احترام گذاشتن به اعتقادات دینی آنان است و نظر به اینکه بیش از 95 درصد مردم جمهوری آذربایجان را مسلمان تشکیل می دهند لذا برخورد احترام آمیز با هنجارها و آموزه های دین اسلام و تلاش برای تقویت مبانی دینی از جمله راهکارهای ایجاد اعتماد بین مردم و دولت جمهوری آذربایجان است که پایان دادن به محدودیتهای اعمال شده در جهت حضور دانش آموزان محجبه در مراکز آموزشی و نیز لغو قانون ممنوعیت صدور گذرنامه با عکس دارای پوشش اسلامی و بازنگری در رسانه های تصویری این کشور می توانند به عنوان کمترین اقدام دولت در جهت احترام به آزادی و کرامت انسانی قمداد گردد ضمن اینکه انجام این اقدامات در سالی که باکو به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام انتخاب شده سبب خواهد شد کشورهای اسلامی دولت جمهوری آذربایجان را به عنوان یک عضو حقیقی سازمان کنفرانس اسلامی بیش از پیش مورد حمایت سیاسی خود قرار دهند؛ مساله ای که می تواند در بحث قره باغ کمک شایانی به جمهوری آذربایجان محسوب گردد.